

135 aastat soomekeelset meditsiiniajakirja Duodecim

Väino Sinisalu – Eesti Arst

Aastal 1881 otsustasid 12 rahvuslik-patriootlikult meelestatud noort Soome arsti asutada soomekeelse ja -meelse arstide seltsi. Seltsi nimi Duodecim sümboliseerib selle asutajate arvu – 12. Asutajad formuleerisid 12 seltsi tegevuse põhilist eesmärki, nende seas olulise ülesandena arendada ja edendada soome meditsiinkeelt. Seltsi tegevuse loomuliku jätkuna hakkas 1885. aastast ilmuma soomekeelne meditsiiniajakiri Duodecim. Ajakiri on vaheaegadeta ilmunud juba 135 aastat.

Eesti Arsti toimetus võttis ühendust ajakirja Duodecim peatoimetaja Annikka Kalliokoskiga ja palus tal tutvustada tänapäevast ajakirja Duodecim.

Annikka Kalliokoski sõnul on ajakirja eesmärk edendada ja toetada Soome arstide ja arstiüliõpilaste pidevat täiendusõpet, avaldada Soome arstide uurimusi ning viljeleda ja arendada soome meditsiinkeelt, k.a -terminoloogiat. Ajakirjas avaldatakse artikleid nii baasteaduste, kliinilise meditsiini kui ka rahvatervise kohta, unustamata meditsiini sotsiaalsel tähendust valgustavaid kirjutisi. Materjalid esitatakse meditsiinilise juhtkirja, ülevaadete, uurimusartiklite, haigusjuhtude kirjelduste, praktiliste ravisoovituste, erialauudiste, rahvusvahelistes ajakirjades avaldatud Soome arstide uurimuste kokkuvõtete vormis. Avaldatakse ka riiklike ravijuhendite kokkuvõtteid, kaasa arvatud soovitusi, kuidas haiget mitte käsitleda, samuti lugejate kirju ning kommentaare ilmunud artiklite kohta. Viimased esitatakse enamasti *on-line*-versioonis.

Ajakiri ilmub nii trükis kui veebiversioonis kaks korda kuus, 24 korda aastas. Mõned numbrid

(10 numbrit 2019. a) on pühendatud kindlale teemale. Veebiversioon on lisaks täielikule trükitud numbrisule materjalide esitamiseks kasutatud ka multimeedia võimalusi (videod, interaktiivsed haigusjuhtude kirjeldused jm).

Ajakirja trükiarv on 24 000, selle saavad tasuta kõik Duodecimi seltsi liikmed (liikmemaks 122 eurot aastas katab ka ajakirja tellimuse), samuti kõik arstiüliõpilased. Veebiversioonis on vabalt kättesaadavad kõik artiklid aasta möödudes avaldamisest, aga igas numbris on mõned artiklid kohe vabalt kättesaadavad, sealhulgas originaalsed uurimused. Näiteks kõik materjalid COVID-19 kohta on kohe veebis kättesaadavad.

Ajakirja toimetuse kolleegiumi töös osaleb 12 Duodecimi seltsi liiget, kellest igaüks on mingi eriala ekspert. Esindatud erialad on üldarstiabi, pediaatria, neuroloogia, sisemeditsiin-endokrinoloogia, kliiniline mikrobioloogia ja immunoloogia, patoloogia, kardioloogia, radioloogia, kirurgia, sünnitusabi ja günekoloogia, psühhiaatria, onkoloogia. Peatoimetaja on kliinilise farmakoloogia ekspert. Toimetuses töötab ka 2 soome keele spetsialisti-keeletoimetajat.

Tõsi on see, et kvaliteetseid uurimusi eelistavad Soome uurijad avaldada rahvusvahelistes ingliskeelsetes ajakirjades. Duodecim näeb oma niši kvaliteetsete meditsiiniliste juhtkirjade ja ülevaateartiklite avaldamises, et lugejad saaksid emakeeles kergesti jälgida teaduse saavutusi omal erialal ja olla kursis teiste erialade uuemate arengusuundadega. Artiklites pööratakse tähelepanu sellele, kuidas uued teaduse saavutused saavad mõjutada arstiabi arengut Soomes nii arsti kui ka patsiendi vaatenurgast.

Umbes kaks kolmandikku meditsiinilistest juhtkirjadest ja ülevaateartiklitest on toimetus tellinud, sellegipoolest läbivad need eelretsenseerimise. Üldiselt on arstid, kelle poole toimetus on pöördunud, valmid kaastööd tegema. Annikka Kalliokoski sõnul on toimetus väga tänulik kõigile autoritele ja retsensentidele. Tema arvates on autori peamine motivaator näha oma artiklit ajakirjas avaldatuna. Toimetus maksab ülevaateartikli eest autoritele ka mõningast tasu: 280 eurot artikli eest. Kord aastas valib toimetus parima avaldatud artikli ja parima retsensendi, neid premeeritakse 1000 euroga. Ülikoolid saavad ka mõningast riiklikku kompensatsiooni avaldatud teaduslike artiklite eest, sealhulgas ka Duodecimis avaldatud artiklite eest.

Toimetus on iga 2 aasta järel küsitlenud lugejaid ja seni on enamik neist eelistanud ajakirja paberväljaandena, veebiversiooni kasutatakse artiklite otsimiseks. Iga väljaantud numbrisi tutvustamiseks on toimetus hakanud kasutama taskuhäälingut (*podcast*), populaarsust on kogunud taskuhäälingud kliiniliste probleemide kohta. Möödunud aasta oktoobrist on olulisemaid artikleid hakatud avaldama veebis enne nende trükkiminekut (*on-line first*), et kiirendada olulise info jõudmist arstideni.

Annikka Kalliokoski on tänulik Eesti Arsti toimetusele nende ajakirja väärikale juubelile tähelepanu osutamise eest ja ta arvas, et võiksime Eesti Arsti sajandal juubeliaastal ühiselt koostada meie ajakirja temaatilise numbrini.

Kõigi Eesti arstide, meie lugejate nimel täname peatoimetajat ja soovime Soome kolleegidele jätkuvat ergast vaimu!